

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

YUNUS AKYOL BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2018/36395
Karar Tarihi : 20/9/2023

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Kenan YAŞAR

Raportör : Tuğçe TAKCI
Başvurucu : Yunus AKYOL
Vekili : Av. Mustafa HARÇ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kimliği belirsiz kişiler tarafından alıkonulma sürecindeyken ve gözaltındayken köttl muameleye maruz kalınması ve buna dair soruşturmanın etkisiz olması nedeniyle köttl muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

- Başvuru 17/12/2018 tarihinde yapılmıştır.
- Komisyonca başvurunun adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesi ile esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
- Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve ekleri ile Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler doğrultusunda tespit edilen ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Olaya Dair Arka Plan Bilgisi

6. Başvurucu, başına gelen olayı şöyle anlatmıştır:

- 21/7/2016 tarihinde saat 17.30 sıralarında Güneşevler'de bulunan babasının evine gitmek üzere trafikteyken H. Marketin önünde bir şeyler almak üzere durduğu sırada bir araba kendisine ait arabanın önünde durmuş, arabanın içinden üç ya da

dört kişi inmiş, yüzünü tam hatırlamamakla birlikte hafif kır saçlı, 40-45 yaşlarında biri kendisine silah doğrultmuş; diğeri cama vurarak kapıyı açmasını istemiştir. Şahıslar kendisini arabalarına bindirmiş, başına bir şey geçirildiği için bir şey görememiş, "Kimsiniz, ne istiyorsunuz?" diye sorduğunda "Devlet ulan, devlet." deyip vurarak kendisini susturmuştur. Zemini ve tüm duvarları sünger ve halıfleksle kaplı, penceresiz bir yere kapatılmış; kapatıldığı yerde elleri ve gözleri hep bağlı tutulmuştur. Kendisini kaçırın şahıslar, güzellikle ya da zorla konuşmaktan başka bir yolu olmadığını zira kendisinin hayatta olup olmadığını ya da nerede olduğunu kimsenin bilmediğini söylemiş, kim olduğunu anlatması için şiddet uygulamış, ayakkabılarıyla el ve ayak parmaklarını ezmiş, sırtını ve yüzünü yumruklamış, sırtına tekme atmış, aldığı darbeler ve sıkıştırmalar nedeniyle sırtında ve omuzlarında yaralar meydana gelmiş, dizindeki bağlar kopmuş, kulağına aldığı sert bir darbe yüzünden iki hafta boyunca başını eğememiş, uzun süre duyma kaybı yaşamıştır. Kendisini sorgulayan kişi söylemleriyle asker ya da eski bir polis olduğuna dair izlenim oluşturmaya çalışmıştır. Yaklaşık iki hafta boyunca sorgu için götürülmemiş, bu sürenin ardından kendisine, kıyafetlerini giyip verilen iki maskeyi takması söylenmiş, düğümlü bir bez ağzına bağlanmış, konuşmadığından emin olunduktan sonra akşam saatinde kapatıldığı binadan çıkarılmış, araca binince elleri arkadan bağlamak için kullanılan plastik kelepçeler iyice sıkılmış, ayakları da bağlanmış, araç durunca ayaklarından ve kollarından tutulmak suretiyle taşınarak bir yere oturtulmuş, ses çıkarmaması, bir yere gitmeye çalışmaması, birilerinin gelip kendisini alacağı söylenmiştir. Araç uzaklaştıktan sonra ağzındaki bağı dişlerini ve çenesini hareket ettirerek indirmiş, seslenmiş, maskeleri çıkarmayı başarınca büyükle boru gibi bir şeyin içinde oturduğunu anlamış, elleri ve ayakları bağlı zıplayarak ilerlemeye çalışmış, "İmdat!" diye bağırırken ilerideki caminin önünde oturan biri hiç şaşırmadan sadece "Gel bakalım, gel." demiş, "imdat" seslerini duyan başkaları da toplanmaya başlamış, oradakilere kim olduğunu ve kaçırıldığını söylemiş, yaklaşık yarım saat sonra en yakın karakoldan bir ekip gelmiş, ellerini ve ayaklarını açtıktan sonra ekip aracıyla karakola götürmüştür. Gözaltı sürecinde ise sürekli tokat atılmış, diz üstü oturtulmuş, elleri plastik kelepçelerle arkadan bağlanmıştır. Yüzüne, sırtına, göğsüne defalarca yumruk, tekme ve dizle vurulmuş; aynı anda arkadan plastik kelepçenin üstüne basılarak zıplamış, kelepçeler bileklerini kesmiş, sonunda ağrıdan bayılmış, ayıltıldığı her seferinde aynı eylemler uygulanmıştır.

7. Dosya kapsamında yer alan 112 Acil Çağrı Merkezi Müdürlüğünün 10/9/2016 tarihli emniyet vaka raporuna göre saat 21.01 sıralarında arayan bir kişi, A.Ö. ile başvuruçunun Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile irtibatları nedeniyle arandıklarını ve Yenimahalle'deki bir su borusu içinde saklandıklarını ihbar etmiştir.

8. Olay yerine gelen polis memurlarının düzenlediği 10/9/2016 tarihli (saat 22.45) tutanakta; başvuruçunun ellerinin ve ayaklarının plastik kelepçelerle bağlı olduğu, etrafında 15-20 kişinin beklediği, başvuruçunun arabasının çalıştığını, aracını çalan kişilerin elinden kurtulup bulunduğu yere geldiğini, ne kadar zamandır bu vaziyette olduğunu ve kimlerin kendisini bu hâle getirdiğini bilmediğini beyan ettiği yazılıdır. Tutanaktan GBT sorgulamasında başvuruçunun silahlı terör örgütü kurma ve yönetme suçundan hakkında yakalama kararı olduğu, ayrıca kayıp şahıs olarak arandığı anlaşılmıştır. Bunun üzerine başvuruçunun hakkında sağlık raporu alındıktan sonra Ankara İl Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğüne teslim edilmiştir.

9. Polis memurları tarafından düzenlenen 14/9/2016 tarihli tutanakta başvurucaunun kaçırdığını ileri sürdüğü adrese başvurucauyla gidildiği, çevrede bulunan işyeri kameralarının on beş gün süre ile kayıt yaptığı, başvurucaunun kaçırdığını bildirdiği tarihten bulunmasına kadar elli günden fazla süre geçmesi nedeniyle olay anına ilişkin kamera görüntüsü tespit edilemediği belirtilmiştir.

10. Başvurucau bulan A.G.nin kolluk nezdinde alınan 11/9/2016 tarihli beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"... Ben 10.09.2016 günü saat:21.00 sıralarında İvedik köyü merkez camiiinden ... telefonla konuştuğum esnada yaklaşık 20 metre yürüdüm karşımda bulunan evin yanında bir şahsın zıplayarak yürümeye çalıştığını gördüm şahsın yanına yaklaştım ellerimi çöz beni gasp ettiler arabamı çaldılar beni buraya attılar dedi bende bu esnada cep telefonumdan 155 polis imdatı aradım ve durumu anlattım ben telefon ile konuşurken kendisi bana ellerimi çöz kangren olacağım dedi bende kendisine polis gelmeden ellerini çözmem dedim ve tekrar camiye giderek cami imamına haber verdim bu esnada şahıs zıplayarak köyün meydanına geldi ayakları da bağlı olduğu için zıplayarak gidiyordu. Kendisi isminin Yunus AKYOL olduğunu söyledi ben de kendisine babanın adı ne diye sordum ve numarasını istedim kendisi bana babasının numarası olan... numaralı telefonu verdi ben de bu numarayı aradım şahıs bana onun Allah belasını versin benim öyle bir oğlum yok dedi ve telefonu kapattı. ... polis arkadaşlar geldiler şahsı aldılar ve emniyete götürdüler. Ancak bu esnada beni aldılar bir haftadır tutuyorlar arıyor muyum bilmiyorum diye birşeyler söyledi ancak tam net olarak anlayamadım..."

11. Başvuru dosyasında mevcut olan, başvuruca hakkında düzenlenen genel adli muayene raporlarındaki tespitler şöyledir:

- Ankara Gazi Mustafa Kemal Devlet Hastanesinin 11/9/2016 tarihli (saat 00.30) genel adli muayene raporu: "*Sırt bölgesinde cilt lezyonu [travma veya kronik hastalığın etkisi olan bir dokudaki iltihaplanma] olup, darp cebir izi yok..."*

- Hastanenin 26/9/2016 tarihli raporu: "*Her iki bilek iç yüzünde yaklaşık 4x4,5 cm'lik olmak üzere iki adet ve bilek dış kısmında (sol bilek) 3 adet yaklaşık 1 cm'lik 3 adet üstü kabuk bağlamış yara mevcut olup alerjisi olduğunu belirtiyor. Önceki raporda belirtilen sırt lezyonu sarı renk almış olarak devam etmektedir. Başka bulgu saptanmadı."*

- Hastanenin 30/9/2016 tarihli raporu: "*Darp ve cebir izine rastlanmadı. Her iki bilek iç kısmında yüzeysel kabuklu kırmızı ürtiker lezyonlar mevcut."*

- Hastanenin 4/10/2016 tarihli raporu: "*Önceki muayeneye göre farklı bulgu saptanmadı."*, 5/10/2016 tarihli raporu: "*Darp cebir izi yok, ilk muayene bulgularından farklı bir muayene bulgusuna rastlanmadı."*

- 4/10/2016 tarihli raporda muayene sırasında bulunan kişiler kısmında tabip ve muayene edilen, sağlık meslek mensubu personel, güvenlik görevlisinin bulunduğu daire kısmı ile 5/10/2016 tarihli raporda tabip ve muayene edilen, sağlık meslek mensubu personelin bulunduğu daire kısmı işaretlenmiş; diğer raporlarda ise muayene sırasında bulunan kişiler kısmında bir işaretleme yapılmamıştır.

12. Başvurucu; Ankara İl Emniyet Müdürlüğü nezdinde, zorunlu müdafî huzurunda verdiği 4/10/2016 tarihli şüpheli ifadesinde özetle babasının evine giderken 21/7/2016 tarihinde kimliği belirsiz kişilerce arabasının önü kesilerek kaçırıldığını, şahısların yüzünü görmediğini, şahsı teşhis edemeyeceğini, nereye götürüldüğünü bilmediğini, 10/9/2016 tarihinde el ve ayakları bağlı bir şekilde bırakıldığını belirtmiştir.

13. Başvurucu; hakkında FETÖ/PDY üyeliği isnadına ilişkin olarak yürütülen soruşturma kapsamında alınan, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Cumhuriyet Başsavcılığı) nezdindeki zorunlu müdafî H.A. huzurunda verdiği 5/10/2016 tarihli şüpheli ifadesinde, emniyette daha önce ayrıntılı ifade verdiğini, bu ifadesini aynen tekrar ettiğini, söz konusu örgütle ilgisi olmadığını bildirmiştir. Başvurucu ya da zorunlu müdafî, Cumhuriyet Başsavcılığı ifadesinin temini sürecinde başvurunun kaçırıldığı ya da gözaltında bulunduğu süre içinde kötü muameleye maruz kaldığına dair bir iddiada bulunmamıştır.

14. Başvurucu, silahlı terör örgütlü üyeliği suçundan 5/10/2016 tarihinde tutuklanmıştır. Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği nezdinde, zorunlu müdafî H.A. huzurunda yapılan sorgusunda başvuru; kolluktaki ifadesini yinelediğini bildirmiştir. Başvurucu ya da zorunlu müdafî, sorgu sürecinde başvurunun kaçırıldığı ya da gözaltında bulunduğu süre içinde kötü muameleye maruz kaldığına dair bir iddiada bulunmamıştır.

15. Başvurucu hakkında FETÖ/PDY üyesi olma isnadıyla Ankara 13. Ağır Ceza Mahkemesinde dava açılmıştır. UYAP üzerinden yapılan inceleme neticesinde başvurunun 20/12/2017 tarihli ilk duruşmada avukatı huzurundaki savunması sırasında sunduğu ayrıntılı yazılı dilekçesinde kaçırılma ve gözaltı süreçlerinde kötü muameleye maruz kaldığı iddiasını dile getirdiği ve gözaltında kendisine kötü muamele yapanları teşhis edebileceğini ifade ettiği görülmüştür. Duruşmada başvuru avukatı da her iki süreçte başvurunun uğradığı kötü muameleye dair iddiaları dile getirmiş ve başvurunun gözaltında kaldığı sürede zorunlu müdafîliğini üstlenen avukat H.A.'nın başvurunun vücudundaki morlukları gördüğünü, başvurunun eşine başvurunun neredeyse her yerinin mor mor olduğunu, ifadesinin alınması için morlukların geçmesinin beklendiğini söylediğini ileri sürmüştür.

16. Ankara 13. Ağır Ceza Mahkemesi, başvurunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 19/11/2018 tarihinde neticeten 12 yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir.

17. Kararın yargılamanın başvuru hakkındaki diğer yargılamayla birleştirilerek delillerin değerlendirilmesi sonrasında karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle Yargıtay tarafından bozulması üzerine Ankara 34. Ağır Ceza Mahkemesinin 28/4/2021 tarihli kararıyla "...üyesi olduğu örgütün MIT mahrem yapılanmasında öğretmen konumunda faaliyette bulunarak milli güvenlik istihbaratını devlet çapında oluşturmak, istihbarata karşı koymak, dış güvenlik, terörle mücadelede temel esasları belirlemek olan, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin en önemli kurumlarından Milli İstihbarat Teşkilatından devlet sırrı niteliğindeki bilgileri temin ettiği..." gerekçesiyle başvurunun silahlı terör örgütü üyeliği suçundan neticeten 11 yıl 3 ay hapis cezasıyla, siyasal veya askerî casusluk suçundan neticeten 21 yıl 1 ay 10 gün hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Karar, temyiz incelemesi için Yargıtay nezdindedir. Ankara 34. Ağır Ceza Mahkemesindeki yargılama incelendiğinde başvurunun kimliği belirsiz kişilerce kaçırılıp 52 gün tutulduğu, bu sürede ve gözaltındayken kötü muameleye maruz kaldığı iddialarını yargılama sürecindeki savunmasında dile getirdiği görülmüştür.

18. Ayrıca bireysel başvuruya konu dosyanın incelenmesi neticesinde başvuru sahibinin şikâyet dilekçesinde babasının kendisinin kaybolduğunu ve arabasının da çalınmış olabileceğini belirterek Cumhuriyet Başsavcılığına 2016 yılında suç duyurusunda bulunduğunu bildirdiği anlaşılmıştır. Bunun üzerine söz konusu soruşturma dosyasının incelenmesi sonucunda başvuru sahibinin babasının 22/7/2016 tarihinde kolluk nezdinde şikâyetçi olarak beyanda bulunduğu, beyanında oğlu ile bir yere gitmek için sözleştikleri ve oğlunun iş çıkışında geleceğini söylediği hâlde gelmediğini, bu nedenle oğlunun hayatından endişe duyduğunu ve kayıp olan yakınının araştırılmasını istediğini, arabasının da kayıp olduğunu ifade ettiği görülmüştür. Başvuru sahibinin babası Başsavcılık nezdindeki 18/11/2016 tarihli müşteki beyanında; oğlunun bulunduğunu ancak aracın kayıp olduğunu, bu durumu oğluna sorduğunda G. Mahallesi'ne girerken polisler tarafından durdurularak gözlerinin bağlandığını, gözaltına alındığını, polis memurlarının araca ne yaptığını bilmediğini söylediğini belirtmiştir.

19. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başka soruşturma numaralarına kayden yürütülen bu soruşturmalardan kayıp şahıs olayı hakkındaki soruşturma sonucunda 17/11/2016 tarihinde, kayıp şahsın bulunup ilgili emniyet birimine teslim edildiğinin tespit edilmesi üzerine kovuşturmasızlık kararı verilmiş; hırsızlık suçundan yürütülen diğer soruşturmada ise 20/3/2017 tarihinde, başvuru sahibinin terör örgütüne üyelik isnadı ile tutuklandığı ve ceza infaz kurumuna konulduğu, aracının ise 28/2/2017 tarihinde bulunduğu, başvuru sahibinin hakkındaki soruşturma kapsamında tutuklanması üzerine muhtemelen aracının yakalandığı yerde bırakıldığı, aracın çalındığına dair bir delil olmadığı gerekçesiyle kovuşturmayla yer olmadığına karar verilmiştir.

B. Başvuru sahibinin Şikâyeti Üzerine Yürütülen Ceza Soruşturması Süreci

20. Başvuru sahibi, yukarıda belirtilen iddialarla 9/3/2018 tarihinde Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmuştur. Cumhuriyet Başsavcılığı 15/3/2018 tarihinde Ankara İl Emniyet Müdürlüğünden H. Markete ait kameraların ve çevredeki diğer güvenlik kameralarının görüntülerinin teminini talep etmiştir. H. Marketin işletmecisi 16/4/2018 tarihinde işyerine ait kameranın görüntüsünün saklanma süresinin 15 gün olması nedeniyle olay tarihine ait görüntü bulunmadığını bildirmiştir. Ayrıca polis memurları düzenledikleri 16/4/2018 tarihli tutanakta H. Marketin önünü ve civarını gösteren güvenlik kamerası ya da MOBESE bulunmadığını belirtmiştir. Cumhuriyet Başsavcılığı Ankara 13. Ağır Ceza Mahkemesindeki yargılama dosyasını inceleyip Mahkemeye iade etmiştir.

21. Cumhuriyet Başsavcılığı Memur Suçları Soruşturma Bürosu "*ilgili polis memurları*" hakkında işkence ve hakaret suçlarından 13/9/2018 tarihinde ek kovuşturmayla yer olmadığı kararı ile başvuru sahibinin 21/7/2016 ile 10/9/2016 tarihleri arasında kaçırılması ve bırakılması iddiası bakımından 13/9/2018 tarihinde, kimliği tespit edilemeyen şüpheliler hakkında kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu yönünden daimî arama kararı vermiştir. Ek kovuşturmayla yer olmadığı kararının gerekçesi şöyledir:

"...

Müşteki hakkında Ankara 13. Ağır Ceza Mahkemesinin 2017/216 esas sayılı dosyasından bir örnek alınmış ayrıca müşteki hakkında Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Şube Müdürlüğünde düzenlenen fezlekeden bir örnek temin edilmiş olup

müşteki hakkındaki Emniyet fezlekesinde bulunan doktor raporları incelendiğinde müştekinin gözaltına alındığı tarihte tespit edilen bulgular dışında başkaca darp cebir izi olmadığını tespit edildiği, bilek kısmında tespit edilen lezyonların ise alerjiden kaynaklandığının belirtildiğinin anlaşıldığı, müştekinin 10/09/2018 tarihinde emniyete yapılan ihbarda Karşıyaka Mezarlık 5 nolu kapı karşısı İvedik Köyü muhtarlığı ile [Balıkcı A.] arasında bulunan boruların içerisinde FETÖ örgütü mensubu bir şahsın bulunduğunun bildirilmesi üzerine polis memurlarınca söz konusu adrese intikal edildiği, müştekinin camii önünde yolun ortasında dizlerinin üzerine oturmuş vaziyette elleri ve ayakları klasik kelepçe ile kelepçelenmiş bir şekilde bulunduğu, müştekinin söz konusu yere sekerek geldiğinin vatandaşlarca polis memurlarına belirtildiği, müştekinin kendisini tanıtarak gasp iddiasında bulunduğu, kendisini bu hale kimlerin getirdiği hususunda bilgisinin olmadığını ifade ettiği, müşteki hakkında yapılan GBT sorgulamasında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yakalama kaydının bulunduğu anlaşıldığı üzerine müşteki hakkında gerekli yakalama işleminin yapıldığı emniyette ifadesinin alındıktan sonra 05/10/2016 tarihinde Cumhuriyet Savcılığında gerekli savunması alındıktan sonra 05/10/2016 tarihinde Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliğinin... sorgu sayılı kararı ile tutuklanmasına karar verildiği, şüpheli hakkında Ankara 13. Ağır Ceza Mahkemesine silahlı terör örgütüne üye olmak suçundan kamu davasının açıldığı anlaşılmış olup,

Her ne kadar müşteki kendisini kaçırılanlar tarafından serbest bırakıldıktan sonra polis memurları tarafından gözaltına alındıktan sonra polis memurlarının kendisine yönelik hakaret suçunu işlediklerini ayrıca kendisini zaman zaman darp etmek suretiyle işkence yaptıklarını iddia ederek ilgili polis memurları hakkında suç duyurusunda bulunmuş ise de; müşteki hakkında düzenlenen tahkikat evrakları, alınan doktor raporlarında müştekinin ilk gözaltına alındığı zamandan sonra yeni darp cebir izi tespit edilemediğine ilişkin tespitler ile müştekinin kaçırıldığı süre içerisinde de kim olduklarını beyan edemediği şahıslar tarafından da darp edildiği iddiası birlikte değerlendirildiğinde müştekinin gözaltına alındıktan sonra polis memurları tarafından dövülmek suretiyle kendisine yönelik işkence uygulandığına ve müştekiye hakaret edildiğine dair ilgili polis memurları hakkında müştekinin soyut iddiası dışında kamu davası açmaya yeter delil elde edilemediği tüm soruşturma evrakı kapsamından anlaşılmakla..."

22. Başvurucu; Cumhuriyet Başsavcılığının kendisinin beyanına başvurmadığını, sunduğu tanıkları dinlemediğini belirterek eksik soruşturma ile karar verdiğinden bahisle kovuşturmaya yer olmadığı kararına itiraz etmiştir. İtiraz, Ankara 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 8/11/2018 tarihli kararıyla ek kovuşturmaya yer olmadığı kararının "dayandığı gerekçelerin usul ve yasaya uygun olduğu" gerekçesiyle reddedilmiştir.

23. Ret kararı başvurucuya 16/11/2018 tarihinde tebliğ edilmiş olup başvuru 17/12/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

24. Anayasa Mahkemesinin 20/9/2023 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

25. Başvurucu; önce kimliği belirsiz kişilerce kaçırılarak elli iki gün alıkonulduğunu, bu süre içinde fiziksel ve psikolojik şiddete uğradığını, sonrasında elleri ve

ayakları plastik kelepçeyle bağlı, başına kar maskesi takılı şekilde bir su borusu içine bırakıldığını, civardaki vatandaşların emniyete haber verdiğini, bulunduğu hâli güvenlik güçlerince görülmesine rağmen durumun Cumhuriyet savcısına bildirilmesi ve olaya ilişkin olarak resen soruşturma açılması yerine gözaltına alındığını, gözaltında kaldığı süre boyunca emniyet görevlilerinin kötü muamelesine uğradığını, başına geldiğini iddia ettiği olaylara ilişkin olarak hakkında terör örgütü üyeliği isnadıyla görülen yargılamada Cumhuriyet Başsavcılığından soruşturma açılmasını talep ettiği hâlde Başsavcılığın herhangi bir işlem yapmadığını, iddiaları hakkında yeterli araştırma yapmadan kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu, ek kovuşturmasızlık kararını inceleyen itiraz mercii olan sulh ceza hâkimliğinin bağımsız ve tarafsız olmadığını da iddia etmiştir. Başvurucu yukarıdaki gerekçelerle kötü muamele yasağının ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

26. Bakanlık görüşünde; kaçırılma iddiası bakımından kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu yönünden yapılan tüm araştırmalara rağmen şüphelilerin tespit edilememesi nedeniyle daimî arama kararı verildiği, dolayısıyla soruşturmanın devam ettiği, başvurusunun daimî arama kararından sonra soruşturmada ilerleme kaydedilmediğine yönelik bir iddiasının olmayıp ek kovuşturmasızlık kararı sonrasında bireysel başvuruda bulunduğu hususunun başvurunun kabul edilebilirliğinin değerlendirilmesinde gözetilmesi gerektiği bildirilmiştir. Bakanlık esasa ilişkin değerlendirmesinde başvurusunun iddialarına ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılığının derhâl soruşturma başlattığını, kaçırılma iddiasına ilişkin kamera kayıtlarının temin edilmeye çalışıldığını fakat aradan geçen süre nedeniyle kayıtlara ulaşılamadığını, polis memurlarının kötü muamelede bulunduğu hususundaki iddialarla ilgili olarak ise başvurusunun gözaltında alındığı zamandan sonra başvurucuda yeni darp ve cebir izi bulunmadığına dair sağlık raporlarının temin edildiğini, kaçırılma iddialarına dair daimî arama kararının ardından kolluk kuvvetleri tarafından şüphelilerin araştırılması işlemlerine devam edilerek belirli aralıklarla Cumhuriyet Başsavcılığına bilgi verilmesinin istendiğini bildirmiştir. Bakanlık, başvuruya ilişkin olarak İçişleri Bakanlığından temin edilen görüş ve ilgili belgeleri de iletmış; olayın kendine özgü şartlarının yapılacak incelemede gözetilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

B. Değerlendirme

27. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurusunun eşitlik ilkesiyle bağlantılı iddialarını kötü muameleyle uğradığı iddialarına ilişkin olarak etkili soruşturma yürütülmediği bağlamında ileri sürdüğü görüldüğünden iddialar bütün olarak Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağı kapsamında incelenmiştir.

28. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı*" kenar başlıklı 17. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

29. Anayasa'nın "*Devletin temel amaç ve görevleri*" kenar başlıklı 5. maddesi şöyledir:

“Devletin temel amaç ve görevleri, ... Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.”

30. Başvurucunun hürriyetinin kısıtlandığını bilmelerine ya da bilmeleri gerekmesine rağmen kamu makamlarının bu duruma son vermek yahut hakkında yapılan kayıp başvurusu üzerine kendisini bulmak için gerekli tedbirleri almadığına ya da kayıp başvurusu nedeniyle yürüttükleri soruşturmanın etkisizliğine ilişkin bir şikâyeti bulunmamaktadır. Başvuru, başvurucunun kimliği tespit edilemeyen kişilerce tutulduğu ve gözaltında bulunduğu süreçlerde uğradığını iddia ettiği kötü muameleler ve bununla ilgili yürütülen soruşturmanın etkisizliği ile ilgilidir.

31. Bireyin bir devlet görevlisi tarafından hukuka aykırı olarak ve Anayasa'nın 17. maddesini ihlal eder biçimde bir muameleye tabi tutulduğuna ilişkin savunulabilir bir iddiasının bulunması hâlinde -Anayasa'nın 17. maddesi “Devletin temel amaç ve görevleri” kenar başlıklı 5. maddesindeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında- etkili resmî bir soruşturmanın yapılmasını gerektirmektedir.

32. Mağdur olduğunu ileri süren kişilerin olgulara dayanmayan yetersiz açıklamaları, iddialarının delillerle desteklenmemesi hatta kimi zaman delillerin uyumsuzluğu, kötü muamelenin yapıldığı yer, zaman ve diğer konulardaki çelişkili ifadeleri, müdafilerinden farklı iddiaları ileri sürmeleri gibi hususlar kötü muamelenin gerçekliğini şüpheye düşürür. Bu durumda iddiaların savunulabilir olduğundan, dolayısıyla bu iddialara ilişkin derhâl resmî bir soruşturma başlatılması gerekliliğinden söz edilemeyecektir. Bu gibi durumlar -iddiaların güçlü bir dayanak ile birlikte yetkili merciler nezdinde dile getirilmemesi- söz konusu olduğunda mağdur olduğunu ileri süren kişilerin etkili bir soruşturma yürütülmesine ilişkin meşru (haklı) bir beklentiye girebileceklerini söyleyebilmek de mümkün değildir (*Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, § 46).

33. Kişilerin iddialarını desteklemek için yetkili makamlara zamanında başvurmaları gibi bir özen yükümlülükleri de bulunduğu belirtilmelidir. Anayasa Mahkemesi, bu tür şikâyetleri esastan inceleyebilmek için bu konuda haklı bir neden ileri sürdüklerinde kişilerin iddialarını desteklemek için kendilerinden makul olarak beklenen her şeyi yerine getirdiğine kanaat getirmek durumundadır. Aksine kanaat getirdiğinde söz konusu iddialar savunulabilir düzeye ulaşmadığı için kötü muamele yasağının ihlal edildiği şikâyetinin incelenbilmesi mümkün olmamaktadır (*Beyza Metin*, § 47).

34. Başvurucunun anlatımına göre alıkonulduğu süre içinde ayakbağıyla el ve ayak parmakları ezilmiş, sırtı ve yüzü yumruklanmış, sırtına tekme atılmış, aldığı darbeler ve sıkıştırılmalar nedeniyle sırtında ve omuzlarında yaralar meydana gelmiş, dizindeki bağlar kopmuş, kulağına aldığı sert bir darbe yüzünden iki hafta boyunca başını eğememiş, uzun süre duyma kaybı yaşamıştır (bkz. § 6). Bu ölçüde ağır fiziksel şiddete uğradığı iddiasına rağmen başvurucunun bulunmasından sonra alınan 11/9/2016 tarihli sağlık raporunda tespit edilen tek bulgu cilt lezyonudur (bkz. § 11).

35. Başvurucu gözaltında da fiziksel şiddete uğradığını ileri sürmüştür. Başvurucunun iddiasına bakılırsa söz konusu süre içinde kendisine sürekli olarak tokat

atılmıştır. Başvurucu diz üstü oturulup elleri plastik kelepçeyle arkadan bağlanmıştır. Başvurucunun yüzüne, sırtına ve göğsüne defalarca yumruk ve tekme atılmış; dizle vurulmuştur. Başvurucu, elleri arkasında kelepçeli bir hâldeyken plastik kelepçenin üstüne basılarak zıplamış ve bunun neticesinde kelepçeler başvurunun bileklerini kesmiştir. Başvurucu çektiği ağrı nedeniyle bayılmış, ayıltılması sonrasında aynı muamelelere tekrar tekrar maruz kalmıştır (bkz. § 6). Oysa 26/9/2016 tarihli sağlık raporunda yalnızca başvurunun el bileklerinin iç yüzeyi ile sol bileğinin dış yüzeyindeki kabuk bağlanmış yaralardan ve 11/9/2016 tarihli raporda bahsi geçen lezyonun sarı renge döndüğünden bahsedilmiştir. Üstelik başvuru 26/9/2016 tarihinde kendisini muayene eden doktora bileklerindeki kabuk bağlanmış yaraların alerjiden kaynaklandığını söylemiş; 30/9/2016 tarihli sağlık raporunda da bileklerdeki yaralar *ürtiker lezyonu* olarak tanımlanmıştır (bkz. § 11). Ayrıca yakalandığı sırada başvurunun bilinmeyen bir süre boyunca elleri kelepçeli hâlde tutulması nedeniyle el bileklerinde tespit edilen yaraların -kabuk bağladığı dikkate alındığında- gözaltından önce meydana gelmiş olabileceği gözardı edilmemelidir. Bu bakımdan gözaltı sürecinde ağır derecede fiziksel şiddete uğradığı iddiası yönünden sağlık raporlarının başvurunun iddialarını desteklediğini söylemek mümkün değildir.

36. Öte yandan başvuru, ne müdafî eşliğindeki kolluk ifadesinde ne Cumhuriyet Başsavcılığı nezdindeki ifadesinde ne de sorgusu sırasında kötü muameleyle maruz kaldığı iddiasını dile getirmiştir. Sağlık raporlarının gerçeği yansıtmadığına yönelik bir iddiası da olmayan başvuru, iddialarını niçin Cumhuriyet Başsavcılığı nezdindeki ifadesinde yahut sorgusunda dile getirmediğini açıklamamıştır. Dahası başvuru, bulunma anında ilk karşılaştığı şahıs olan A.G. ye ve/veya ihbar üzerine olay yerine gelen kolluk görevlilerine aracının gasbedildiğini söylemiş ancak kötü muameleyle uğradığından bahsetmemiştir (bkz. §§ 8, 10). Ayrıca başvuru, olaydan yaklaşık 1 yıl 6 ay kadar sonra olay hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Başvuru, suç duyurusunu geç yapmasının nedeni olarak ailesinin zarar görmesinden çekindiğini gösterse de buna dair somut bir delil sunmamıştır. Yine başvurunun vücudundaki morlukları gördüğü iddia edilen, başvuru gözaltında kaldığı sürede zorunlu müdafiliğini üstlenen avukat H.A.nın (bkz. § 15) niçin bu konuda derhâl suç duyurusunda bulunmadığına dair bir açıklama yapılmamıştır.

37. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde başvurunun gerek kaçırıldığı süre içinde gerek gözaltında iken kötü muameleyle uğradığına dair iddiasını uygun deliller ile desteklemediği, bu nedenle kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının savunulabilir nitelikte olmadığı, dolayısıyla somut olayda resmî bir soruşturma başlatılması gerekliliğinden söz edilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

38. Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle ;

A. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini 6demekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 20/9/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.